

II GIỚI THIỆU SÁCH GIÁO KHOA LỊCH SỬ VÀ ĐỊA LÍ 6 – PHẦN ĐỊA LÍ

1. Quan điểm biên soạn

Nội dung phần Địa lí tuân thủ các quan điểm chung trong biên soạn SGK, cũng như đảm bảo các nguyên tắc sau:

– Về kiến thức: Nội dung kiến thức đảm bảo tính cơ bản, cập nhật, phù hợp với trình độ nhận thức của HS lớp 6, đảm bảo các yêu cầu của Chương trình.

– Về kĩ năng: thông qua các công cụ sử dụng trong Địa lí học như bản đồ, biểu đồ, bảng số liệu, mô hình, sơ đồ, hình ảnh, giúp HS có kĩ năng đọc, so sánh, nhận xét các thông tin từ thực tiễn (từ internet, các tiện ích trên điện thoại thông minh,...).

– Định hướng giáo dục để phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất.

– Cách tiếp cận: tư duy toàn cầu – hành động địa phương. Đây là cách tiếp cận mang tính tích cực, thực tiễn và phù hợp với yêu cầu đổi mới của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Cách tiếp cận này sẽ giúp HS vận dụng những kiến thức, kĩ năng linh hoạt được để giải quyết các vấn đề ở địa phương và trong thực tiễn cuộc sống.

– Về phương pháp: với phương châm “dễ dạy, dễ học” dành cho cấp THCS, cuốn sách đưa ra các đơn vị kiến thức vừa phải, sử dụng nhiều sơ đồ, hình ảnh, mô hình để HS tự khai thác, tìm ra tri thức. Các hoạt động học tập đa dạng, tích cực trong sách,... sẽ tạo hứng thú cho HS, giúp các em dễ dàng tự học, tự khám phá tri thức, qua đó hình thành và phát triển các phẩm chất, năng lực. GV cũng có thể sử dụng phối hợp nhiều phương pháp và hình thức tổ chức dạy học khác nhau để phù hợp với nhiều đối tượng HS.

2. Cấu trúc nội dung

– Phần Địa lí 6 được biên soạn dựa trên cơ sở Chương trình Giáo dục phổ thông môn Lịch sử và Địa lí (cấp THCS) ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo. Do đó, cấu trúc của phần Địa lí 6 về cơ bản theo cấu trúc do Chương trình quy định.

– Phần Địa lí 6 gồm 7 chương, trong số 7 chương, 5 chương có bài thực hành. Các chương khác không bố trí bài thực hành vì trong nội dung đã liên quan tới thực hành hoặc các câu hỏi giữa bài, hay cuối chương cũng đề cập tới nội dung kiến thức thực hành.

– Cấu trúc phần Địa lí 6 cụ thể như sau:

Chương	Bài	Trong đó	
		Lí thuyết	Thực hành
Bài mở đầu		2	
1. Bản đồ – Phương tiện thể hiện bề mặt Trái Đất	Bài 1. Hệ thống kinh, vĩ tuyến. Tọa độ địa lí	1	
	Bài 2. Bản đồ. Một số lưới kinh, vĩ tuyến. Phương hướng trên bản đồ	1	
	Bài 3. Tỉ lệ bản đồ. Tính khoảng cách thực tế dựa vào tỉ lệ bản đồ	1	
	Bài 4. Kí hiệu và bảng chú giải bản đồ. Tìm đường đi trên bản đồ	1	2
	Bài 5. Lược đồ trí nhớ	1	

2. Trái Đất – hành tinh của hệ Mặt Trời	Bài 6. Trái Đất trong hệ Mặt Trời	1	
	Bài 7. Chuyển động tự quay quanh trục của Trái Đất và hệ quả	2	
	Bài 8. Chuyển động của Trái Đất quanh Mặt Trời và hệ quả	2	
	Bài 9. Xác định phương hướng ngoài thực tế	1	
3. Cấu tạo của Trái Đất. Vỏ Trái Đất	Bài 10. Cấu tạo của Trái Đất. Các mảng kiến tạo	1	
	Bài 11. Quá trình nội sinh và quá trình ngoại sinh. Hiện tượng tạo núi	1	
	Bài 12. Núi lửa và động đất	1	
	Bài 13. Các dạng địa hình chính trên Trái Đất. Khoáng sản	2	
	Bài 14. Thực hành: Đọc lược đồ địa hình tỉ lệ lớn và lát cắt địa hình đơn giản		1
4. Khí hậu và biến đổi khí hậu	Bài 15. Lớp vỏ khí của Trái Đất. Khí áp và gió	2	
	Bài 16. Nhiệt độ không khí. Mây và mưa	2	
	Bài 17. Thời tiết và khí hậu. Biến đổi khí hậu	2	
	Bài 18. Thực hành: Phân tích biểu đồ nhiệt độ, lượng mưa		1
5. Nước trên Trái Đất	Bài 19. Thủy quyển và vòng tuần hoàn lớn của nước	1	
	Bài 20. Sông và hồ. Nước ngầm và băng hà	3	
	Bài 21. Biển và đại dương	2	
6. Đất và sinh vật trên Trái Đất	Bài 22. Lớp đất trên Trái Đất	3	
	Bài 23. Sự sống trên Trái Đất	1	
	Bài 24. Rừng nhiệt đới	1	
	Bài 25. Sự phân bố các đới thiên nhiên trên Trái Đất	1	
	Bài 26. Thực hành: Tìm hiểu môi trường tự nhiên địa phương		1

7. Con người và thiên nhiên	Bài 27. Dân số và sự phân bố dân cư trên thế giới	2	
	Bài 28. Mối quan hệ giữa con người và thiên nhiên	2	
	Bài 29. Bảo vệ tự nhiên và khai thác thông minh các tài nguyên thiên nhiên vì sự phát triển bền vững	1	
	Bài 30. Thực hành: Tìm hiểu mối quan hệ giữa con người và thiên nhiên ở địa phương		1
Tổng số tiết		41	6

3. Cách trình bày

Nội dung phần Địa lí 6 bám sát nội dung và yêu cầu của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 môn Lịch sử và Địa lí 6 do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành, có tính kế thừa của chương trình và SGK Địa lí theo Chương trình GDPT năm 2006, mang tính phát triển, phổ thông, cơ bản, hiện đại, cập nhật.

– Mỗi bài học bao gồm một đến ba tiết học. Mỗi bài đều bao gồm các thành phần cơ bản: mở đầu bài học, hình thành kiến thức mới, luyện tập, vận dụng.

+ Phần mở đầu bài học là những tình huống, câu hỏi,... nhằm tạo sự chú ý, gây kích thích tìm hiểu hoặc tạo hứng thú học tập cho HS.

+ Phần hình thành kiến thức mới bao gồm nội dung của bài học mà HS cần tìm hiểu thông qua các hoạt động nhận thức.

+ Phần luyện tập nhằm củng cố, nâng cao những nội dung đã được lĩnh hội trong bài.

+ Phần vận dụng nhằm gắn các nội dung đã học vào thực tế cuộc sống.

– Nội dung phần Địa lí 6 bao gồm ba khối kiến thức: Bản đồ – phương tiện thể hiện bề mặt Trái Đất; Trái Đất và các thành phần tự nhiên của Trái Đất; Con người và thiên nhiên. Các khối kiến thức này được trình bày qua kênh chữ, kênh hình và các câu hỏi – bài tập.

+ Kênh chữ là phần quan trọng nhất của SGK Lịch sử và Địa lí 6 – phần Địa lí. Kênh chữ trình bày các khái niệm cơ bản, định nghĩa, quy luật của các hiện tượng, đối tượng địa lí, giúp HS nhận thức được những nội dung chính của bài học.

+ Kênh hình bao gồm các bản đồ, sơ đồ, biểu đồ, hình ảnh,... vừa là minh họa, bổ sung hỗ trợ cho kênh chữ. Đồng thời, kênh hình cũng là một phần nội dung kiến thức, chứa những thông tin về các đối tượng, hiện tượng địa lí được trình bày trong SGK, góp phần rèn luyện khả năng tư duy, các kĩ năng địa lí quan trọng.

+ Kênh chữ và kênh hình được bố trí thành hai tuyến rõ rệt là tuyến chính và tuyến phụ. Tuyến chính là những nội dung kiến thức mà HS phải nghiên cứu, tuyến phụ là những thông tin bổ sung, làm rõ cho tuyến chính.

